

МИКИ у Водениграду

10

АЛИ, АКО ЗБОГ НЕУЧИВОСТИ ПРЕМА ТАШТИ КАЖЊАВАТЕ ОДРКУ... ШТА РАДИТЕ О ЛОПОВИМА И РАЗБОЈНИЦИМА?

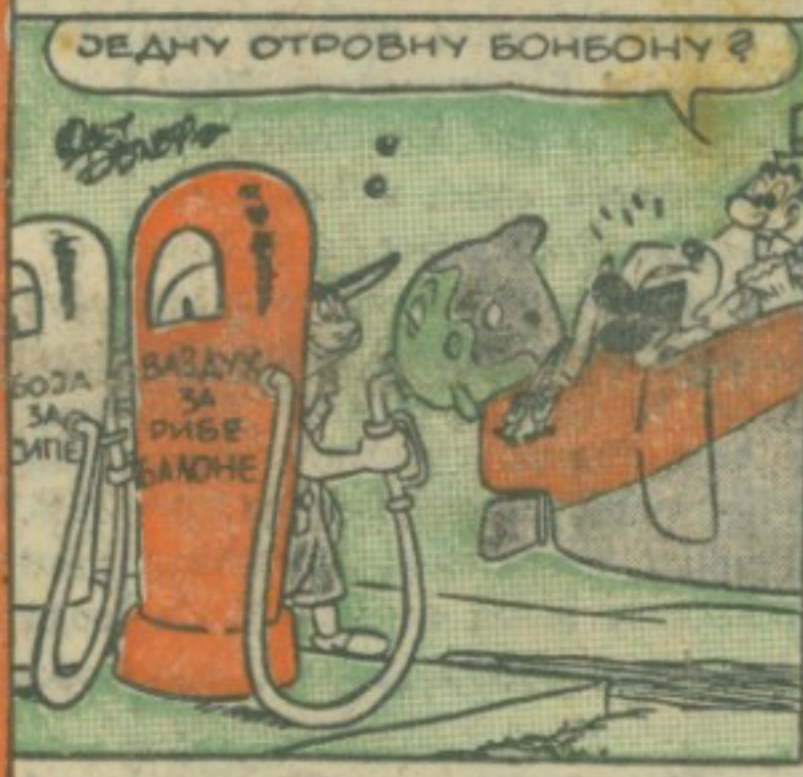
ЛОПОВИМА И РАЗБОЈНИЦИМА? ЗАШТО... НИШТА!

ОЕМ АКО, РАЗУМЕ СЕ, ЛОПОВ ЗАБОРАВИ ДА КАЖЕ 'ПАРДОН'!

КАПИТУЛИРАМ!

ПУМПНА СТАН

ЈЕДНУ ОТРОВНУ БОНБОНУ?

ИЗВИНИТЕ, ЛОРД-МЕРУ... АЛИ, МЕНИ СЕ ЧИНИ ДА ЈЕ КОД ВАС СВЕ НАОПАКО!

НЕ СХВАТАМ!

ОВО ДЕ МОЈА КУКА! ЈА САМ, ЗНАТЕ, ВЕОМА БОГАТ!

А ЧОВЕК КОЈИ ЖИВИ ТАМО ЈЕ ВЕОМА СИ РОМАШАН?

ДА! КАКО СТЕ ПОГОДИЛИ?

ПА, ДОСТА САМ БИО ОВДЕ, ТРЕБА САД ДА СЕ ВРАТИМ НА ПОВРШИНУ!

МА НЕМОЈТЕ! А ЈА САМ ВАМ СПРЕМИО ДИВНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

ОСТАНИТЕ! НЕКЕ ДУГО ТРАЖАТИ!

А... КАКВО ИЗНЕНАЂЕЊЕ?

НИСТЕ ЗНАЛИ? 'ОКЕМО ДА ВАС ПОГУБИМО!

ПОГУБИТЕ? АЛИ, ЗАШТО?

ПСТ! ПОЛАКО! УЗНЕМИРИТЕ НАШЕ ЗАТВОРЕНИКЕ! ПОШТУЈТЕ ЊИХОВ МИР!

ЧЕМУ ТОЛИКА ОБЈАШЊЕЊА... ПА ЈА... ЛОРДАМЕР... ЛИЧНО КУ ВАС ПОГУБИТИ!

ХВАЛА! А АКО ОДБИДЕМ ТУ ПОЧАСТ?

ДАЛЕКЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ

БЕЛУЦИСТАН

Белуцистан је провинција у западном Пакистану. На северу се налази Авганистан, на југу Арапско Море, а на западу Персија. То је претежно планински крај, а делимично и пустиња. Становници су Балучи, Афгани, Татари и други. Клима је врло променљива, стално се смењују велике врућине и велике хладноће. У плодним долинама река успевају: пшеница, јечам просо, пиринач, кукуруз и хромпир. Има и воћа у изобиљу: грожђе, кајсија, бреска, јабука, крушка, лубеница и урми. Сточарство је такође врло развијено; има око милион коза и оваца. У Белуцистану се налазе рудници хрома, гинса и платина. Земља пресеца око 1.500 километара железничке пруге.

Француски истраживач Франсоа Балсан у два маха је истраживао пределе Белуцистана, 1937 и 1955 године. Највише су га интересовали путеви који их везују за остали свет, стара насеља и разне географске појаве. Он је открио три пута који паралелно пресецају ову земљу, служећи пешацима и караванима. Дуж путева дижу се и данас дворци и караван-сераји. Израђени од специјалне врсте блата, гела они су одолели многим вековима. Један од њих, Цалк, очуван до данашњег дана, као да човека араћа у дубоки Средњи век; остали као Ладши и Мирцавал, погођени временом, мирују у рушевинама и тајанству.

Цалк је, по мишљењу овог научника, ретко у свету место у коме као да се зауставило време. Од живота до смрти његови становници воде утврђен живот: гаје усеве и лове у планинама муфлоне, дивље овце укусног меса, и бозекује, газеле. Не мичући се из свога насеља, за њих је велик догађај пролазак каравана и група номада-кријумчара с новостима из Пакистана и Персије.

После Цалка, научник је кренуо према Ладши и Мирцавалу, мртвим градовима. Њихови земљани јидови стари девет векова још одолевају времену, а рушевине крију читав некадањи живот. Под њима се налазе делови намештаја, оружја, накита. Али, Уместо дворца који је, према легенди, прогутао песак, научник је открио остатке преисториске раднице, подигнуте на том месту да би заобљени речни белутак, веома погодан за оруђа, био на домаку руке преисториском човеку. Пронашао је тамо делове грнчарије, као и комад бронзе, за коју су у Азији знали много раније него у Европи. Разноврстан материјал стајао је овде, у овом речном кориту покривеном шу-

марцима бледог тамариса, на располагању преисториском човеку. Све до Тахлаба река је довлачила стене које је откидала с падина великог, и данас активног вулкана Кох И Тафтана, високог преко 4.000 метара, који Белуцистанци називају господарем планина. Комађе лаве било је омиљен материјал за израду оруђа и отала, још од преисторије, „кранис“, земљотреси Госполара планине, не престају. Па ипак, на његовим падинама, под шаторима, живе потомци најстаријих Белуцистанаца. Научник их је посетио усред зиме и извесно време живео с њима, њиховим животом. Над малим насељима дигао се задимљени гигант леда и ватре, Кал год би спустио руку на његове цинковне стеновите стране, човек је осећао, једва приметно, подрхтавање. Господар планине никад не мирује.

Једни да, други не

Око првог септембра ове године, на Марсу је запажен огроман облак жућкасте боје, који је био дуг више од 5.000 километара. Слични облаци, само нешто мањег обима, запажани су и раније. Научници мисле да они нису из истог састава као облаци на Земљи, већ да вероватно потичу од великих вулканских ерупција. Радио-астрономи се труде да ухвате сигнале са Марса. Наравно, они очекују природне радио-таласе, а не емисије од некаких живих бића на њему. Прошле године, у септембру, ухваћени су радио-таласи, али није сигурно да су долазили с Марса. Сматра се да ти таласи могу настајати из два узрока: или од одбијања сунчевих зракова с планете, или од неких непогода у Марсовој атмосфери. На једном научном скупу постављено је неколико питања о животу на Марсу и осталим планетама. Одговори су били различити. Док су у једном случају научници били сложни, у другом су се разликовали у мишљењима. Прво питање гласило је: „Да ли на Марсу постоји живот уопште?“ На ово су сви одговорили потврдно. На следеће — „Да ли на Марсу постоје разумна бића?“ — сви су, пак, одговорили одречно. Треће питање довело је, изгледа, научнике у недоумицу, па неки чак нису хтели ни да одговоре. А оно је гласило: „Да ли на Марсу постоје нижи ступњевни живих бића, као што су лишћевице?“ Исти случај био је и са четвртим питањем: „Да ли ће човек икад отићи на Марс?“

ШТА СВЕ ЗНАЧИ РЕЧ СКРОВИШТЕ?

Скровиште, на првом месту, значи закон, прибежиште, склониште. У праву је то био појам за благо нађено у нечијој земљи, зиду, старом намештају, а за које се не зна коме припада. Такво благо раније су у Србији делили: налазач, власник ствари у којој је нађено благо и држава, сваки по трећину. У другим нашим крајевима благо су делили налазач и сопственик.

ЈОШ ЈЕДНА ЖРТВА АТОМСКЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ

У Хиросими је, и поред свих напора лекара, умрла једна жена — старе 35 година као жртва експлозије атомске бомбе бачене на овај град 1945. То је седамнаеста жртва атомске експлозије у току ове године.

Већина је ипак рекла да је то остварљиво, али да ће трошкови оваквог једног путовања бити огромни. Последње питање било је: „Да ли има изгледа да на другим планетама, изван нашег сунчаног система, постоји живот?“ Одговорено је да у васнони постоје милиони и биллиони планета и да је врло вероватно да на неким од њих има и живих бића.

БОРБА ЗА ФЛОРИНУ ПЛАНЕТУ ОСУЂЕНУ НА ПРОПАСТ

(34) Роман од И. АСИМОВА

Икс је, такође, узео из Бироа за транспорт поруку анализатора свемира у којој се говори о опасности која прети Флорини. За то је могао имати два разлога. Прво, тиме што је уклонно један доказ о постојању те поруке, истрага ће бити знатно отежана. Друго, она је имала да му послужи као средство за залобљавање научничког поверења. Ако би анализатор свемира одбио да с њим, као с непознатим, разговара и да му изложи у чему је та опасност коју прориче, Икс је на то могао да га приволи тврдећи да је он donekle већ упућен у ствар, што би доказало баш том поруком.

анализатор свемира неће бити откривен за оно време које је он одредио за чекање, Икс га је пребацио на Флорину, где је готово годину дана живео као обичан домовац помрачена ума који ради у ткачницама кирта. Претпостављам да су током те године он сам или нека његов подређена и поверљива личност долазили с времена на време у село где је „пресељено“ малолумника, да би проверили стање његовог здравља и уверили се да је ту у сигурности. Приликом једног од тих обилазак сазнао је да је несрећно створење било вођено лекару и да је овај открио узрок његове малолумности. Убрзо затим лекар је „умро“, а болеснички картон малолумног пацијента ишчекао је из његове картотеке, заправо само из картотеке у Доњем Граду. Ту се Икс први пут преварио у рачуну. Њему уопште није пало на памет да би могла да постоји двострука картотека.

тачна мора да поседује. На првом месту, Икс је човек који има контакт с нашом цивилном службом. Он је човек који може да нареди да се изврши једна таква медицинска интервенција као што је одузимање памћења. Човек који мисли да може да спроведе уцењивачку кампању оваквог

обима. Човек који без тешкоћа може анализатора свемира да пребаци са Сарка на Флорину. Он је човек који може да удеси смрт једног лекара на Флорини. Према томе, он свакако није безначајна личност, један „нико“. Уствари, он је „неко“. Он мора да је један од племенитих. И то један од Великих плем интих! На те речи Борт скочи, Стин се засмеја лискаво и хистерично, Рјунове очи грозничаво засветлише, а Бал само лагано заљуби главом. — Кога ти то оптужујеш, Фајфе? — заурла Борт. — Још никога, — мирно одговори Фајфе. — Никога посебно. Али, размислите. Нас смо петорица. Ниједан други човек на Сар-

ку не би могао да учини оно што је учинио Икс. Само један од нас петорице. То је сасвим сигурно. А сад, који је то? Да почнемо редом, Ја нисам.

— И ми треба да ти верујемо на реч? — подругљиво ће Рјун. — Није потребно да ми верујете на реч, — одговори Фајфе. — Ја сам једини који немам разлога да тако нешто учиним, Иксов мотив је добијање контроле над индустријом кирта. Ја ту контролу већ имам у рукама. Трећина обрадиве земље на Флорини припада мени. Ја имам толико више ткачница од вас и толико већу трговачку ваздушну флоту да сваког од вас могу да приморам да води послове онако како ја желим.

Нема сумње да је анализатор свемира говорио. Ма колико његово казивање било неповезано, можда чак и лудо, Икс је схватио да оно може бити изврсно пропагандно оружје. Тада је послао нама, Великим племенитим, своје уцењивачко писмо. У случају да ми не пристанемо да се с њим нагодимо, он је намеравао да поремети, и чак онемогући, нормалну производњу кирта протурањем гласова о опасности која прети Флорини, чиме би нас натерао на попуштање.

А тада је у својим прорачунима начинио праву грешку. Нешто га је уплашило. Шта је то било, видећемо касније. У сваком случају, он је одлучио да не предузима следећи корак, већ да мало причека. Али, чекање је доносило једну незгоду. Икс није веровао у причу анализатора свемира, али је зато овај научник био потпуно убеђен у истинитост онога што је говорио. Значи, Икс је морао тако да уреди ствар да анализатор свемира одложи објављивање свог открића о будућем разарању Флорине. Међутим, то се није могло постићи другачије сем да се анализатору свемира одузме сећање. Икс је, додуше могао да га убије, али моје је мишљење да му је анализатор свемира био потребан због даљих обавештења (најзад, тај Икс није ништа знао о анализи свемира и због тога не би могао да до краја успешно изведе свој блеф), или је он имао да му, у случају потпуног неуспеха, послужи као нека врста откупа. Било како било, прибегао је употреби штана заборавља. После тога, он је имао у рукама не анализатора свемира, већ једног иднота који му, бар за извесно време, неће сметати. Следећи корак? Да би био сигуран да

— А ви? — настављао је Фајфе, надвикујући узбуђене гласове остале четворице. — Сваки од вас има за то не један, већ мноштво разлога. Рјуну припада најмањи континент и најмањи удео у производњи кирта. Ја знам да му то није прано. Бал припада породици која има најстарију традицију, која је некада владала Сарком. Он то вероватно није заборавио. Борту је увек сметало то што је на нашим саветовањима досад увек био надгласан и што му се не дозвољава да на својим поседима на Флорини влада искључиво помоћу бича. Стин има скупе прохтеве и његове финансије су у лошем стању. Сви могући разлози су ту. Завист! Жудња за влашћу! Жеђ за новцем! Питање престижа!... Сад, који је од вас?

— Ти то не знаш? — пакосно запитала Бал.

— То није ни важно. Чујте још ово. Рекао сам да је нешто умалило Икса (и даље ћемо га тако називати) пошто нам је послао оно писмо. Знате ли шта је то било? То је био наш први састанак, на коме сам се залагао за заједничку акцију. Икс је био ту. Икс је био, а и сада је, један од нас. Схватио је да заједничка акција за њега значи неуспех. Он је сматрао да ће нас победити зато што је знао да ћемо, због нашег доследног схватања континенталне аутономије, све до последњег тренутка остати, да тако кажем, разједињени. Видео је да се преварио и због тога је одлучио да чека док не отуђи оштрица наше опрезаности и спремности на брзу акцију, да би тада предузео нов корак.

(Наставиће се)

РАТ ИЗМЕЂУ Севера и Југа

Велика потера за возом је једна епизода из америчког Грађанског рата коју је Волт Дизни о-брадио у облику стрипа. Овај рат имао је велик значај не само за историју Америке, него је он крупан догађај и у општој историји света. Овде ћемо се уkratко, у облику разговора, осврнути на тај рат који се водио између Севера и Југа Сједињених Америчких Држава.

Због чега је дошло до рата између Севера и Југа?

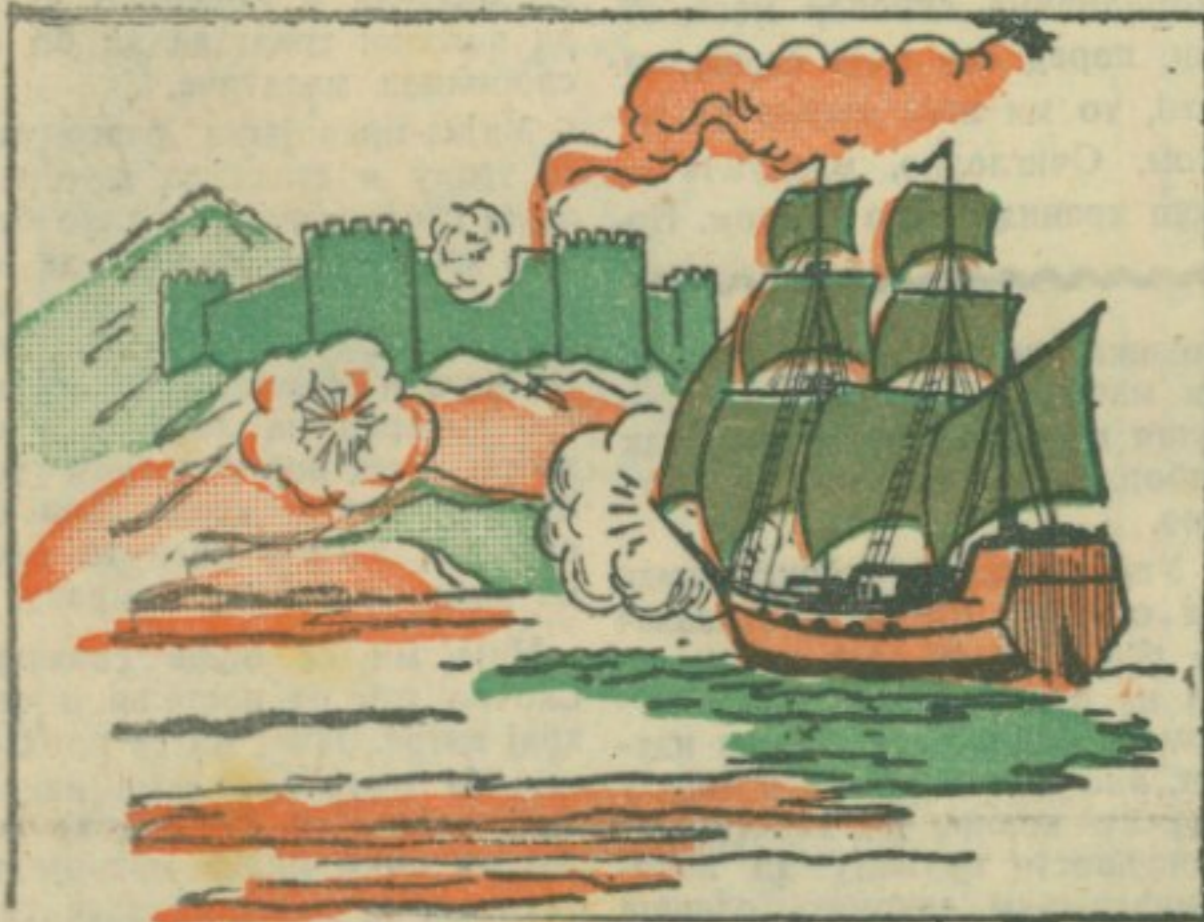
— Узроци рата су разноврсни. Године 1776 тринаест енглеских колонија у Америци прогласило је своју независност од Велике Британије, а 1788 оне су се Удружиле у Унију познату под именом Сједињене Америчке Државе. Главни узрок рата биле су супротности у економском, социјалном и политичком погледу између Севера и Југа.

Чиме су се људи занимали на Југу?

— Југ је био претежно сеоска област. Људи су се бавили земљорадњом; обрађивали су земљу засађену памуком и дуваном. Али, то нису радили белци, него робови црнци. Плантаже су биле у рукама велеседника. Године 1860 било је око четири милиона робова. На Југу је било веома мало фабрика, а постојала је само једна већа варош — Њу Орлеанс. Поред тога, Југ је желео да прошири ропство и на друге области Уније.

... а чиме на Северу?

— На Северу је било много градова. Њујорк је у то време имао око милион становника. Било је развијено рударство и трговина, земљу су обрађивали слободни фарме-

ри, а ропство је било забрањено. Велик део Севера био је прекривен фабрикама гвожђа, текстила, сатова, обуће, пољопривредних алата; тамо су се налазила бродоградилшта, млинови, предузећа за прераду меса и много других фабрика за производњу артикала широке потрошње. Исто тако, био је развијен железнички саобраћај. Северњаци су били велики противници робовског система рада.

Кад је избио рат?

— Ова заоштреност између капиталистичког и демократског Севера и феудалног и конзервативног Југа нарочито се повећала после избора Абрахама Линколна за председника Уније, 1860 године. Рат је почео Југ, топовском палбом узору 12 априла 1861 на тврђаву Самптер, која се налазила у пристаништу Чарлстона. Тиме је Југ у исто време повео борбу за отцепљење од Уније (савеза Сједињених Америчких Држава).

Које су државе иступиле из Уније?

— Из Уније је прво иступила Јужна Каролина, а за њом Џорџија, Алабама, Флорида, Мисисипи, Луизијана и Тексас. Претставници тих држава створили су, 1861 године, Конфедерацију држава Америке с привременом владом којој је стајао на челу плантажер Џеферсон Девис.

Претседник Уније Абрахам Линколн није признао законитост тога чина отцепљења и настојао је да мирним путем обнови јединство. Конфедерацији су доцније приступиле и Северна Каролина, Арканзас, Вирџинија и Тенеси.

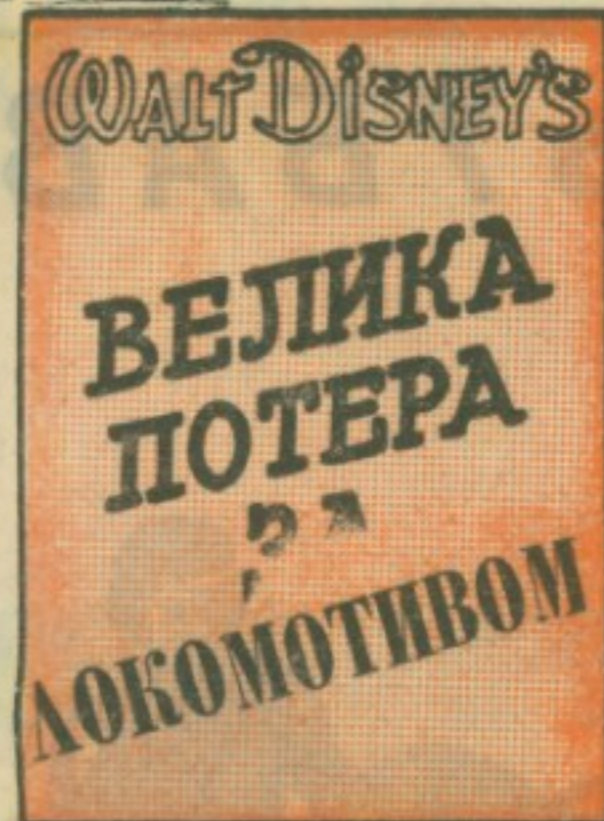
Пре овога рата, Унија је имала у свом саставу 34 државе. Унији су остале верне 23, а 11 држава се отцепило. Рат се водио с променљивом срећом, али је Север најзад победио, 1865 године, кад је Југ већ био потпуно исцрпљен. Исте године један Јужњак извршио је атентат на претседника Линколна, који је том приликом погинуо.

Какве су биле последице рата?

— У овом рату Север је мобилисао око два милиона људи, а Југ око један милион. Север је имао 360.000 погинулих и умрлих од рана или болести, а Југ 258.000. Огромна пространства на Југу опустошена су, железнице и фабрике разрушене, градови попаљени; цео Југ био је економски готово потпуно упропашћен.

СРЧАНА ОБОЛЕЊА У ВЕЛИКИМ ГРАДОВИМА

Грађанин Њујорка има два и по пута више изгледа да оболи од срца и умре него становник какве мале вароши у Америци — то је закључак до којег је дошло америчко Министарство народног здравља, проучавајући статистичке податке у периоду од 1949 до 1955 године. Према тим подацима, жене оболевају од срца и умиру од срчаних обољења двапут мање него мушкарци, али и код њих сразмера обољења и смртности између великих и малих градова иста је као и код мушкараца.

ПОД ВОКЛТВОМ ЧЕМСА БНАДРУСА АГЕНТА ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ ДРЖАВА УНИЈЕ, ИГРАУЊИ УЛОГУ РАЗВИЈАЈА БЛОКАДЕ ЗА РАЧУН КОНФЕДЕРАЦИЈЕ СЕВЕРЊАЦИ СУ СЕ УКРЦАЛИ НА ВОЗ КОЈИ ЈЕ ИЗ АТЛАНТЕ ИШАО НА СЕВЕР. ЊИХОВА СТВАРНА МИСЛА БИЛА ЈЕ: РУШЕЊЕ НАЗВАЖИЈЕ ЖЕЛЕЗНИЧКОГ ПУТА КОЈИМ СЕ ОНА ВЕДВАНА ВОЗИКА БУГА.

КРОЗ ЖИВОТ И ШКОЛУ

ЛАТИНИЦА	ФЕНИЦИЈА	АРАМЕЈСКА	ЈЕВРЕЈСКА	ГРЧКА СТАРА	ГРЧКА НОВА	НЕМАЧКА	ЕРИПАТСКИ ХИЕРОГЛИФИ	СРПСКА
A	K	K	K	A	A	Ц	Ⲁ	А
B	G	Ч	Ч	B	B	В	Ⲁ	Б
C	^	Х	Х	Г	Г	С	Ⲁ	С
D	Δ	Д	Д	Δ	Δ	Д	Ⲁ	Д
E	Δ	З	З	Ф	Ф	Ф	Ⲁ	Е
F	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	Ф
G	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	Г
H	В	Н	П	В	Н	В	Ⲁ	Н
I	Ζ	Ζ	Ζ	Σ	Ι	Σ	Ⲁ	Ι
J	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
K	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
L	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
M	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
N	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
O	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
P	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
Q	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
R	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
S	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
T	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
U	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
V	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
X	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
Y	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ
Z	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	ϸ	Ⲁ	ϸ

АЛФАБЕТ

Алфавет (азбука, абецеда) је најједноставнији и најсавршенији облик писма. Име алфавет дошло је од имена грчких слова алфа и бета, која су заправо прво и друго слово у грчкој азбуци. Алфавет је група слова неког писма, односно језика, у којој за сваки глас има одређен графички знак. Наша латиница и ћирилица имају 30 знакова, али има азбука и са 24, 23 и 22 слова.

Поред овога, име алфавет је ознака и за слова неког писма која су поређана одређеним редом: а, б, в, г, д..., као што је случај у ћирици, или а, б, ц, д..., као што је случај у нашој латиници. Под именом алфавет подразумева се и ред којим су слова поређана.

Алфавет се развио као посебан систем гласовног писма из идеograma, знакова за појмове сликовног писма. Алфавети Јужних Словена су: арабица, ћирилица, глагољица и латиница. Арабица је арапско писмо којим су се служили му-

слимани у Босни и Херцеговини ка, су писали нашим језиком. Арабица је први пут употребљена у 15 веку.

На нашој слици доносимо уредне азбуке неких народа.

ЗАШТО ПТИЦА НЕ ПАДНЕ

Птица не мора да улаке непрекидан напор да би прстима стезала грану, јер се они око ње „затворе“ као катанац. Птица се, дакле, не умара стежући грчевито грану; она само „укрути“ прсте.

НАЈВЕЋИ ЗДРАВСТВЕНИ ПРОБЛЕМ

Маларија је највећи проблем на свету за здравствене организације. У току 1955 године

оболело је од маларије око 200 милиона људи, и то у 135 разних земаља. Од тога је подлегло два милиона лица.

ИЗ ЦАРСТВА ЗЕЛЕНОГА СФИНКСА

СНАГА ЉУБАВИ...

Тедино по подне враћао сам се са Индијанцем Јакајем из шуме која се ширила на обема странама реке Соколине. Извлачећи наш кану на обалу, приметили смо на песку многобројне трагове мравоједа. Како су били сасвим свежи, решио сам да пођем за њима.

На њеним леђима било је младунче

Трагови су ишли поред баровитог појаса обраслог трском и водили су у један не много густ шумарак. Тек што смо зашли у њега, кад ме Јакај повуче за један грм, показујући ми руком према малој групи дрвећа. По њима се кретала нека чудна животиња дуга преко два метра. Имала је уску главу, која је личила на цев и широк вунаст реп, с двакама дугим близу пола метра. Била је то женка мравоједа. На њеним леђима, грчевито се држећи за њену дугу длаку, седело је младунче.

Неколико тренутака посматрали смо како се слади мравницама: завлачила је у мравњак свој дуги, змијаст језик а затим је мраве који су се за њега залепили трпала у своја готово безуба уста. Рекох Јакају да бих желео да ухватим малог мравоједа, а да притом, ако је могућно, не нанесем његовој мајци никакву повреду. Мада се Јакај очигледно зачуђено толико болеливости, обећао је да ће ми испунити молбу. Мој план састојао се у томе да се што више приближим животињи за бављеној једом и да затим, удучивши zgodан тренутак, брзо докопамо њено младунче.

Од мравојетке нас је делило свега неколико корака, кад се она изненада окренула

и спазила нас. Не губећи ни тренутка, бацили смо се на уплашену животињу. У почетку је покушавала да побегне, али видећи да је то бескорисно спустила се на задње ноге, а предње шапе, са огромним, jakim канџама којима без муке раскопава као камен тврде мравњаче, претећи је испружила према нама.

Нас двојица смо једновремено прискочили и зграбили је за предње шапе: ја за једну, а Јакај за другу. Затим смо их везали лијанама, животињу положили на земљу и пажљиво скинули младунче, које се и даље грчевито држало за длаку на мајчиним леђима. Кад смо то обавили, узели смо наше оружје и с малишаном, кога сам ја носио, потрчали према обали.

Зачух продоран крик

Нисмо успели да стигнемо до чуна кад зачух продоран Јакајев крик који ме је упозоравао на опасност. Осврнувши се, спазих да је разјарена мравојетка успела да се ослободи стега и да ће, упркос свог неспретног хода, брзо

Машина која друге машине поучава шта треба да раде, то је најновији изум у ери аутоматизације. Приликом недавног приказивања у Енглеској, изумитељ аутоматизације објаснио је присутнима компликовану структуру своје машине. Не упуштајући се у стручна разјашњења, а лак долази до закључка да је ова машина у стању да систематски поучава друге машине

сустити Јакаја. И заиста, она га је стигла и он је почео борбу с њом, ухвативши је снажно за предње шапе, да би избегао њене страшне канџе. Није ми преостајало ништа друго до да оставим свог малог заробљеника и да другу прискочим у помоћ. Док сам мравојетку за једну од њених предњих шапа, па је сад Јакај могао да јој држи

другу обема рукама. Тако смо се све троје, борећи се, сасвим прикучили реци. Животиња се бесно отимала, вукући нас час на једну, час на другу страну. Ја сам већ пеми-

шљао да је поново свежемо, али у том тренутку тло нам се измакло под ногама: подлокана обала није издржала нашу тежину и ми смо, сви заједно, полетели у воду.

Сва наша пажња била је усмерена на то да се што брже испнемо на обалу, пре но што нас буду приметили вечито гладни кајмани. Због тога смо изгубили из вида нашу мравојетку.

Мокри и изгребани, с малим мравоједом кога смо нашли шћуфуренг испод једног грма, довели смо се најзад до нашег чуна. Како је мати часнег заробљеника ишчезла, нисмо на њу више ни мислили, па нам се није журило да младунче однесемо у село, већ смо одлучили да коначимо ту где смо се нашли, мало даље од чамца.

Док је Јакај пекао месо околника кога смо тог дана уловили, ја сам покушавао да нахраним гладног „малишана“ комадићима сировог меса. Али, поред све моје стрпљивости, то ми није пошло за руком. Очигледно, младунче се још хранило само млеком. По-

покаже коска. Но, кад се појави мачка, он се толико наругуши и узбуди да за тренутак заборави све оно што је научио.

Упитан какву корист види од оваквих изума, проналазач је рекао да се свет тек налази на прагу доба атома и аутоматизације и да овакви изуми, ако ништа друго, показују човеку колике му се огромне могућности пружају да искористивањем аутомата олакша и усаврши свој живот.

чињао сам већ да жалим што сам га отргао од мајке.

Волим што се тако свршило

Спремивши малом заробљенику крај ватре меку, топлу постељу од суве траве, причекао сам док није заспао. Кад сам се попео у своју viseћу постељу, Јакај је већ хркао. Ипак, дуго нисам скидао поглед с травне постеље крај патре. Тек кад је зверчица престала да се обрће на свом лежају, ја сам се умирио и задремао.

После једног или два часа из сна ме је тргао совањани крик. Око нас је све било тихо, само су се издалека чули крици ноћних мајмуна. Затим се поново чуо пригушен крик сове... из Јакајеве viseће постеље. Он није спавао и руком ми је показивао на оближње шипрајке, из кога је допирао једва чујан шум и тихо режање.

После извесног времена, при слабом отсјају ватре која се гасила, приметили смо једну сенку. Опрезно љушећи ваздух и испуштајући пригушене звуке, мравојетка се прикривала гнезду од траве из кога се сад чула радосна писка.

Мравојетку су изврсни пливачи и „паша“ мравојетка није се удавила, како смо ми мислили, нити је допала челусти каквог кајмана, већ нас је тихо пратила и стрпљиво чекала погодан тренутак да би ослободила младунче.

Мајка-мравојетка разгриула је траву и стала да љуши и лиже своје младунче, тако брижно као да је желела да се увери да му нисмо нанели какво зло. Затим је легла тик уз њега и малишан јој се хитро узврело на леђа. Кад се добро сместио у њеном топлом и меком крзну, она се подигла, лагано кренула према шуми и нестала у мраку.

Није ми се више спавало. Скорјо сам из постеље и сео крај ватре. Јакај ми се придржало. И мада сам само неколико часова раније толико жедео да имам малог мравоједа, било ми је драго што се све баш овако свршило.

Аутоматизација - изумитељ

шта треба да раде, и то на тај начин што им механичким путем поставља питања, даје одговоре, поправља њихове грешке и навикава их да реагују на извесне појаве.

— Било би погрешно, — вели њен изумитељ — кад бих тврдио да ова машина мисли као човек, али она је ближа

човековој способности мишљења него иједна друга машина направљена до данас. Она не само да може аутоматски да памти и заборавља ствари, већ је у стању да своје знање исправља и увећава на основу сопственог искуства.

Присутнима је, поред аутомата, приказан и један његов „ученик“. Ученика је представљао мали пас, направљен од метала као каква деџа играчка, и повезан танком жицом за аутомат. Кад се пасу покаже коска, он почне да врти репом. Ако се истовремено с тим звони у једно звонице, пас научи да звоњење повезује с коском, па врти репом чим звоно зазвони, чак и кад му се не покаже коска. Међутим, после неког времена пас „заборави“ на везу између звоњења и коске и престане да врти репом кад се зазвони, али опет почне да врти чим му се

НАШИ САВРЕМЕНИЦИ ИЗ КАМЕНОГ ДОБА

Професор Чипријани, са универзитета у Фиренци, провео је неколико година на Андаманским Острвима, у Бенгалском Заливу, проучавајући једно досад непознато пигмејско племе. Пигмеји су непријатељски расположени према странцима и професору су биле потребне пуње четири године да стекне њихово поверење и да им се приближи. Он је уопште први бели човек који је успео да продре у дубину острва и да се оланде жив врати. На повратку са свог необичног путовања, Чипријани је донео занимљиве податке о овом малобројном народу.

Тај народ, звани Онци, живи као што су живели људи у камено доба. Мада се служе ватром, они не знају како се до ње долази, па је зато главна дужност жена да је непрекидно одржавају. Оруђа и посуђе праве од шкољака, костију и камења, а хране се углавном свињским месом, рибом и медом. Свиње су дошле на острво вероватно после неког брододома и у шумама, у току времена, подивљале. Мада немају никакве одеће, Онци ипак изгледају одевени, јер им је цело тело тетовирано, и то изванредно лепим шарима.

»Врела« ограда у Арканзасу

Петнаестак километара јужно од Маршала, града у америчкој савезној држави Арканзасу, откривена је недавно једна ограда од — радиоактивног камења. Не зна се тачно кад је та ограда подигнута. Чак и најстарији становници овог краја памте је још из свог детињства. Највероватније је да су је подигли први насељеници, од камења које су њихови плугови, оруђи прве бразде, на новим њивама, избацили из земље. Ограда, начињена од камења наслаганог један на други, висока је и широка један метар, а дуга око пола километра.

Истраживачи радиоактивних руда који су открили ову оgradu пронашли су у истом насељу и један димњак од радиоактивног камења. Јачина зрачења и оградe и димњака износи 0,15 до 0,20 милирендгена на час. Мерење је извршено новим апаратима, знатно осетљивијим од Гајгеровог бројача.

Радиоактивно камење веома се ретко може наћи на површини, чак и у областима где има подземних наслага радиоактивне руде. Због тога није чудо што су после откривања „вреле“ оградe у близини Маршала ловци на уранијум, опремљени Гајгеровим бројачима, нагринули у овај део Арканзаса, надајући се да ће ту, где „од радиоактивног камења праве чак и димњаке“, наћи наслага које ће их преконоћ учинити богатима.

Трактори с грејањем и хлађењем

Земљорадници нису навикли на велики комфори ни у Америци, па ипак су многи са задовољством поздравили појаву новог трактора који фармера, док управља њим, штити од кише, жеге и хладноће. Возач седи у једној куполи, сличној куполи на тенку, али која је направљена од лаког метала и стакла. Ваздух у тој куполи хлади се или загрева према потреби. Поред удобности коју пружа, трактор омогућује фармеру да се њиме служи по сваком времену.

Птице не »говоре« истим језиком

И птице би морале да уче стране језике или есперанто да би могле да се споразумевају са својим „рођацима“ с других континената, — рекао је недавно у шали један од учесника Међународног конгреса стручњака за акустику, после реферата у коме су изнете разлике између „језика“ француских и америчких птица сним. ених на грамофонске плоче.

Галебови из Француске, на пример, мирно су седели на својим стенама на обали мора кад је у њиховој близини пуштена грамофонска плоча која је репродуковала знаке за опасност и позиве на обилну гозбу њихових прекоокеанских сродника, америчких галебова. Исти је случај и са осталим врстама птица: оне једноставно не разумеју своје прекоокеанске сроднике, јер не „говоре“ истим језиком.

Француске врране су, изгледа, једини изузетак, јер оне веома брзо почињу да разумевају „језик“ америчких вррана. Међутим, америчке врране нису покренуле ниједно перце кад се у њиховој близини разлегао, више пута поновљени, позив помоћ њихових француских сродника које су се нашле у невољи.

Телеграми на друмовима

Француски аутомобилисти и мотоциклисти сада ће моћи да добијају телеграме чак и док се возе главним друмовима. То се постиже на следећи начин. Телеграм, означен као „аутограм“, шаље се пошти с назначењем друма, правца пута и броја возила особе којој се упућује. Пошта такав телеграм доставља француском Аутомобилском клубу, који га преко своје мреже преноси до најближе бензинске станице поред које прималац телеграма треба да прође. Бензинска станица на свом рекламном стубу, који је и дању и ноћу видљив свима возачима, истиче име и број возила онога коме је телеграм упућен. По потреби, име аутомобилисте и број његових кола истакне се на рекламним стубовима неколико бензинских станица и на разним друмовима.

Страдања МИТЕ ЦЕНИЋА

Заговорен у злогласној париској тамници Мазас, у јесен 1873 године, Миту Ценића је често раскидала чежња за Србијом, коју је морао да напусти као политички прогнаник. Ужасна самоћа мазаске ћелије у њему је још више будила чежњу за домовином. „Разговарао бих се песмом, јер би њени одјеси изгледали као поклаци домовине која ме на истрајност бодри“. Али, у мазаској тамници сужњима је било наређено апсолутно ћутање...

Мити Ценићу било је осамнаест година кад је приступио покрету Светозара Марковића. Тако је већ за својих младих дана постао пропагатор социјалистичких идеја, којима је остао веран све до смрти. Када је Светозар Марковић, 1871, покренуо „Раденик“, први социјалистички лист у Србији, Мита Ценић постао му је сарадник, али је ускоро, заједно с Марковићем, услед владиног терора, морао да напусти Србију.

Лутање по европским земљама

У Новом Саду, 1872 године, социјалистички емигранти из Србије, под руководством Светозара Марковића, наставили су свој политички рад, нарочито међу омладином. И Мита Ценић наставио је ту своју борбени агитацију, не прекидајући везе са Србијом. На тражење српске владе, аустриске власти растуриле су овај новосадски социјалистички круг и протерале српске емигранте. Када је морао да напусти Србију, Ценић је имао 21 годину. Протеран из Аустрије, он је извесно време лутао по европским земљама, а у јесен 1873 дошао је у Париз да студира медицину. Ухапшен је после неколико дана, на доставу агента српске владе да је уплетен у атентат

који је тобож припремао на кнеза Милана, и бачен у тамницу Мазас, у којој је био заточен и већи број припадника Париске комуне.

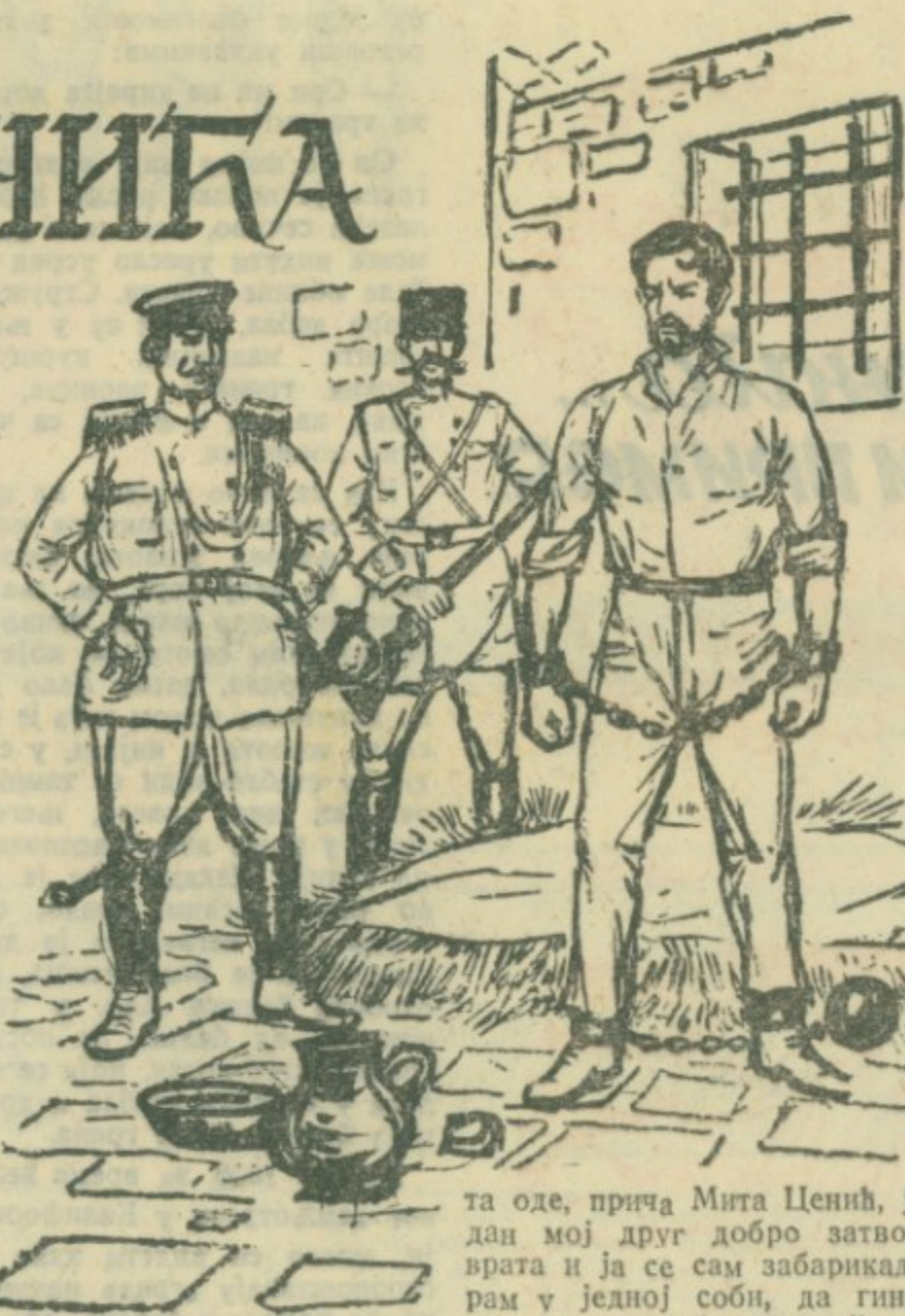
Кнез Милан је тада боравио у Паризу, а ту је била и прилична група српских емиграната — социјалиста. Уз помоћ париске полиције, агенти српске владе исфабриковали су материјал који је требало да докаже да је Мита Ценић свезазар Марковића као великоиздајнички, а у иностранству српске социјалисте као интернационалне злочинце. Париска полиција и њен шеф радо су учинили такву услугу српској влади. Доласком на власт маршала Мак Махона, у Француској је настао нов талас терора: објављени су процеси против преосталих комунара, изрицане су смртне пресуде; вршени су политички прогони све ширих размера. „Увиђам, — каже за париску полицију агент српске владе — њихову ведућу жељу да им се, такоречи, силом наметну интернационалне завере, а њих се, како видим, више тиче њихова интернационала него наш кнез. Они би све те несрећнике (мисли на српске емигранте) терали и гонили и без кнежевог присуства у Паризу“.

И доиста, изгледа да париска полиција Миту Ценића није ухапсила због измишљеног атентата на кнеза Милана. На њеним актима било је забележено: Димитрије Ценић, окривљен због интернационала...

Ценић се вратио у Србију месеца јула 1874 године. „Изнурен претрпљеним патњама добох у своју отаџбину, а милостива господа беху тако добра да ме пошаљу на осам година робије“ — каже он у својем спису „Испод земље“.

Старинско преслишавање

„Како ми је био забрањен повратак у Србију, прича Мита Ценић, употребих једно ма

ло лукавство, само да се докопам обаде моје отаџбине. Ако бих дошао у Београд на пароброду, знао сам да би ме тамо члан полиције спазио и вратио назад. Зато пређем на чамцу и жандару, који није могао знати, предам пасош, па надам одмах узбрдо“.

Ценић се склонио у стан свога пријатеља Пера Тодоровића, где је било уредништво социјалистичког часописа „Рад“.

Међутим, чим је члан савског кварта међу пасошима путника приметио и Ценићев, дигао је узбуну да се овај одмах пронађе. Неколико дана узастопно долазили су полицијци у уредништво „Рада“ да одведу Ценића у квартал, али он није хтео да пође. Дошао је и члан кварта и запретио силом ако Ценић не пође с њим.

„Моји другови просто дрхтаху од љутине и ужаса шта се ради са мном. А кад члан квар

кушао да бежи. Начелник је хтео да пошто-пото окује Ценића. И, заиста, ухапшенику је ускоро саопштено да ће га оковати, јер је покушао бекство. „Донеше окове, најтеже каквих беше у начелству, или бар теже него ли што је иједан затвореник овде носио, мала их је било и на смрт осуђених“. Ковач је једва вукао за собом тешке окове; помагали су му пандури и апсанције. Уз њих је било много радозналор света који је дошао да види како ће оковати овог великог злочинца који се злочин још држи у тајности.

Робија у тешким оковима

У полицијском затвору, окован тешким оковима, лежао је Ценић до половине октобра, а затим је предат суду. У међувремену, начелник Луђевица „припремао“ је материјал, прикушао „сведоке“ и постепено саопштавао јавности „све страхоте завере коју је он у први час открио“. Он је „сазнао“ да су Ценић и Милинковић припремали убиство кнеза Милана, да су хтели да „заведу републику“ и због тога слали своје емисаре чак великом везиру у Цариград, од кога су добили неколико врећа дукаста и ново оружје; једном речју, припремали су такве страхоте какве Србија и не памти. Међутим, док је вођена ова полицијска „истрага“, Ценић у ствари завере није ни саслушаван. Начелник је радио на своју руку и нису му биле потребне никакве изјаве оптужених. Он је имао своје „сведоке“.

И у судском затвору, све до претреса који је одржан фебруара 1875 године, Мита Ценић био је окован.

Главном судском претресу присуствовало је много света. „Кад изговорисмо наше одбрање и кад се ствар мало боље осветли, они исти који нас исцрпа посваху, сад нас са радозналошћу погледаху и многи би нас радо загридо и пољубио“. Пресуда је изречена: Мита Ценић осуђен је на 8 година робије у тешким оковима, његов друг адвокат Јован Милинковић на 10 година заточења. После одржане казне Мита Ценић имао је да буде још пет година под полицијском надзором. Кад је пресуда изречена, имао је 24 године...

У пратњи четири пандура, осуђени су тек у мају 1875 године спроведени у казамате београдске тврђаве. „Пут на пароброду од Шапца до Београда био је последње збогом слободи. Тамо иза оних сурих градских зидина можда нас чека вечна кућа... Ја идем, млад, крепак, који се толико мучи да се развијем и што добро учиним — ја идем под земљу... Ох, та где ми је нека цинковска снага, па да само једним ударом моје песнице збришем све што је подло на овој земљи...“

Кад је пуштен с робије, здравље га је већ издало. Разболео се од сушнице. „Влага и преможа казаматска, лоша храна, слабо одело — поткопа и моју гвоздену грађу и ја се тајих као што се таји упрелеће заостао снег“. Али ни ту, на робији, као прост робијаш, прича за њега један савременик, он није напустио своју идеју, није престао да за њу живи. „Штавише, мржња на савремени ред и поредак ту још буде потенцирана, и он, чим излази с робије, тражи своје старе другове да опет воли борбу на онако исто широким основи на којој је први пут водена била“. Док је Мита Ценић издржавао робију, он је у казамату написао „Статус и програм социјалистичке партије“, заносећи се чистотом и самосталношћу социјалистичког покрета, како га је замишљао Светозар Марковић.

Железничка џурија на леђу

У зиму 1941—1942 године на Ладолшом Језеру изграђена је пруга на леђу. Из ноћи у ноћ овом пругом јурили су возови у Лењинград пуни хране, оружја и муниције. То је опсађеном Лењинграду знатно помогло да одоли немачким нападима и да на крају из неравне борбе изиђе као победник.

ЗАИСТА, УСПЕО СКОК

Многи који су често путовали морима видели су дельфине и пажљиво посматрали њихову игру, али мало људи, зна, како кажу неки стручњаци, да дельфин може да искочи из воде и преко шест метара у висину. Иначе, познато је да је дельфин веома погодан за дресуру.

КЊИГА — АКВАРИЈУМ

На сајму у Франкфурту велику пажњу најмлађих посетилаца, а и педагога, привукла је једна занимљива књига-акваријум. У ствари, то је од пластичне масе направљен акваријум у облику књиге, напуњен водом у којој „пливају“ разне врсте вештачких риба. Свака „страна“ ове књиге претставља сама за себе један мали акваријум. Прелестављајући књигу-акваријум, малишани се упознају с разним врстама морских становника.

НИЈЕ ИСТО

Јужни Пол је ледом покривено копно које достиже висину и до 1.700 метара. Међутим, Северни Пол је само ледом покривени океан.

ПСИ СА ЕКСПЛОЗИВОМ

Познато је да дресирани пси могу да изврше најразноврсније задатке. У Другом светском рату Руси су масовно употребљавали псе у борби за Москву, и то на овај начин. Кад су Немци били на свега двадесетак километара од совјетског главног града, из руских ровова полетеле би масе паса натоварених експлозивом. Дресирани пси-самоубице јуришали су на немачке тенкове и уништавали их.

Олимпијада и Земљина шежа

На претегојем олимпијским играма у Мелбурну такмичари ће имати више изгледа на постизање рекорда него што су их имали у Хелсинкију пре четири године, и то из разлога што је Мелбурн — ближе екватору. Можда ће се ово неком учинити чудно, али само на први поглед. Привлачна снага Земље није иста у сваком месту, па зато, на пример, ни копање ни онај који га баца нису подједнако тешки на два тако удаљена места као што су Хелсинки и Мелбурн.

Уколико је извесна тачка на Земљиној површини удаљенија од средишта Земље, утолико је привлачна снага Земље слабија. Земља није правилна лопта, него такзвани ротациони елипсоид: тело које је услед обртања око сопствене осовине постало спљоштено на половима, а јако слабо обљено на екватору. Ову разлику још више појачава централна сила, коју Земља ствара својим обртањем.

Пошто је Мелбурн (око 38 степени јужне ширине), знатно ближи екватору него Хелсинки (око 60 степени северне ширине), копање ће на шеснаестим олимпијским играма у Мелбурну свакако летети даље него на олимпијади 1952 године у Хелсинкију. Резултат ће бити повољнији бар за 15,75 сантиметара. Што важи за бацање копља, важи и за кладиво, скок удаљ и кулау.

ГОДИНАМА БЕЗ ХРАНЕ

Има риба, као што је семга, које могу да живе 100 дана без икакве хране, а за

бележен је случај да је један уловљени морски пас живео без хране 112 дана. Корњаче могу да издрже још дуже — и до 500 дана, а алигатори су у стању да посте пуне две године. Тек што изиђе из јајета, мали алигатор се успава и не буди се осам месеци. Жаба може да живи без хране годину дана, змија шарка 20 месеци, боа 23 месеца, а звечарка 27 месеци. Топлокрвне животиње су много неоптрније.

СУПЕР-ДАН И СУПЕР-НОЋ

Супер-дан и супер-ноћ настају у тренутку кад експлодира атомска бомба, која развија температуру од 200 до 300 милиона Целзијевих степени у средишту „ватрене лопте“, а око 100.000 степени на периферији. То је око 20 пута већа температура него на Сунцу. Наиме, сматра се да на Сунчевој површини температура износи 5.000 — 6.000 степени. Због овако високе температуре експлозију бомбе прати светлосни блесак који далеко превазилази сјај Сунца. Обична дневна светлост права је тама према овој атомској светлости.

Овај супер-дан, који код човека проузрокује привремено слепоћу, траје једва неки део секунде. Њега смени страховито замрачење, проузроковано тренутним нестанком оног величанственог блеска и читавим облацима прашице који су произишли из саме експлозије.

Највећу снагу жива природе претставља сила растења живих организама. А најлепши пример те снаге је — дрво. Произишло из маленог семена, оно се пробија између камења, раздваја стене и уздиже се по тридесет и више метара у небо. Прокоси законима равнотеже, оно носи огромну круну грана и гранчица, дајући човеку и здравље и озрачвање.

— Када би биљке мозак, — рекао је Дарвин — он би се свакако налазио у њиховом корену. Дубоко заривен у земљу, корен тражи и налази храну, избегавајући и савлађујући све препреке. Његови осетљиви пици, заштићени неком врстом шлема, продиру кроз земљу, увијајући се слично направи за вађење запушача. Ако наиђе на стену, корен је заобиђе, одгурне или процепи, јер, кад му то затреба, лучи киселине које растварају камен.

Ако једна стабљика било каквог жита у току летње сезоне може да пусти 84.500 великих и милион ситнијих жилица, онда се може замислити каква снажна мрежа коренових жила израсте сваке године испод стабла једног великог храста. Ботаничари нису бродили жила једног великог дрвета, али оправдано сматрају да их има много милиона, док ситнијих жилица, танких као човечја влас, има на милијарде.

Дрво „пије“ воду преко својих финих, најтањих жилица. Веће жила практично не упијају влагу. Зато је за време суше сасвим некорисно поливати земљиште око самог стабла. Уместо тога, боље је сипати воду испод удаљенијих грана, јер тамо, у земљи, има највише тих ситних жилица.

Велико и старо дрво може да преживи сушу захваљујући томе што ситнији пици заривени дубоко у земљу налазе доста воде да утоле жеђ. Ако у честицама земље око корена нестане воде, суседне честице су „приморане“ физичким законом капиларности (слично хартији за упијање мастила) да им устепе своју, коју оне преносе до „железних“ жилица. На тај начин, једно велико дрво може да црпи влагу с веома широког подручја.

Којим се путевима вода пење уз дрво? Служећи се обојеном водом, ботаничари су били у могућности да прате њено кретање. Велика — део стабла окружен кором — прожмана је неком врстом узаних цеви које иду од најудаљеније жилице корена до крајње жилице листа. Посисана финим маљама корена, вода се пење тим цевима и напaja цело стабло.

Шта вуче воду из корена у високо стабло? То је испаравање, које се врши преко пораста листова. Та привлачна снага, којој се покоравају и најмање жилице листа, преноси се кроз велику, целом дужином стабла, до најдаље коренове жилице. Стогодишња буква, на пример, која има око 250.000 листова, изгуби дневно око 50 литара воде, што за шест месеци износи близу 10.000 литара. Када се зна да вода одлази у ваздух као о-

Највећа снага...
НАЈЛЕПШИ ПРИМЕР.

свежавајуће испарење, није тешко закључити колику корист имају људи од зеленила. Дрво је дуговечније од човека и живот му је много здравији. За нас живот претставља стално трошење организма, док дрво, из године у годину, сакупља нове снаге. За дрво практично не постоји ограничење у расту и дуговечности. Близу града Оакска, у Мексику, налази се диновски кипарис чије стабло

једва могу да обгрле 24 човека. Стручњаци за шумарство сматрају да је тај кипарис стар 10.000 година, што значи да је најстарији познати живи организам на свету.

Дрво располаже иначе ретком способношћу да само залечује ошкљке на свом телу и да заобилази препреке које не може да отклони или уништи. Године 1861, један амерички војник, одлазећи у рат, окачио је свој срп о гра-

ну једног балсамовог дрвета, рекавши укућанима:

— Срп ми не дирајте док се не вратим!

Он се никад није вратио, а грана је полако расла, заобилазећи сечиво, које се и данас може видети урасло усред дебеле обале дрвета. Стружњаци стара дебла, људи су у њима свашта налазили: куршуме, парчад граната, раонике, ножеве, па чак и књиге са чврстим корицама.

Кад се дрво посече, на пресеку се чита целокупна историја његова живота. Споља, види се свој коре, до ње је лепо уочљиво младо ткиво са зеленкастим омотачем, које се тек створило, затим бело дрво испуњено водом које је носилац живота и, најзад, у средишту стабла види се тамни и очврсли део дрвета, његово срце, у коме лепо распознајемо ћелије. Некада, док је дрво било сасвим младо, ово тврдо срце изгледало је другачије: то је била нежна, неотпорна белика. Али, у току живота, од белике је постао снажни стуб-носач, који се налази у средини стабла и држи целу богату круну грана.

Године 1906, за време великог земљотреса у Калифорнији, могло се видети како се стрпоштавају зграде начињене од челика и бетона, али — речено је у извештају ботаничара — ниједно дрво, изузев оних с трулним стаблом, није било уништено. Јер, дрвене не само што има изванредно снажно срце, већ му је и тело необично гипко.

Већина ћелија из којих се дрво састоји личи на шупље цигле. Оне су од целулозе, имају двоструке зидове и савитљиве су. Зато је и дрво савитљиво и повија се на олуји како ветар хоће, али му баш зато лако одолева.

ВЕРОВАТИ

ДРВО-ЈЕЛЕН

У башти Нети Девис из Нанде, у Америци, расте једно дрво које при врху дебела, на месту где гране почињу да се рачвају, има један израштај који много потсећа на главу јелена.

РЕКОРДЕР У ПРАЊУ СУДОВА

Артур Карсон, куварски помоћник у хотелу „Њујоркер“ у Њујорку, опрао је и обрисао 84 тањира за свега четир-и минута. Ово се догодило пре 30 година, кад амерички ресторани нису имали машине за прање судова.

САМО ЗА БОГОВЕ

Град Сатрунџија налази се у Индији. Саграђен је само за богове и има 863 храма. Ходочасници и свештеници морају сваког дана да напусте град још пре заласка сунца и да Сатрун-

џију препусте њеним „небеским власницима“.

ЈАРАЦ СА ЧЕТИРИ РОГА

На једном имању у Сан Бласу, у Панами, постоји јарац са четири рога. Иако га је природа обдарила двоструким оружјем, овај јарац је веома питом и ретко се служи својим роговима.

БУКЕТ ЦВЕТА УМЕСТО МЛАДОЖЕЊЕ

Девојкама из касте Кадова Канби, у Индији, дозвољено је да се удају само једног одређеног дана у периоду од 12 година. Због тога се девојке које тога дана немају изабраника венчавају с букетима цвећа. Кад цвеће увене, сматра се да су оне поста-

ле удовице и тада имају право да се „преудаду“ кад год зажеље.

Гусицаловине Малого Џонџа МОРНАРА ТОМА ТРАУТА И КИНЕЗА ШАНГ-ХИЧА

Љубавени горила

У зоолошком врту у Филаделфији један горила је недавно „прославио“ тридесетогодишњицу свог боравка у њему. То је најдуже време које је један горила провео у заточењу. Не зна се тачно његова старост, јер је он пре тридесет година доведен из шума Западне Африке, али се рачуна да је тада имао годину дана. Горила обично не могу да издрже дуго у затвору. За свој дуг век овај треба можда да захвали томе што је у младости имао за друга једног шимпанза, као и великој лекарској нези. Данас он изгледа прилично оро-уо. Одavno није мерен, али се мисли да има преко 200 килограма.

Са свих страна

3.200 ЗГРАДА ОД АЛУМИНИЈУМА

Јужноамеричка држава Колумбија наручила је 3.200 кућа од алуминијума у вредности од три милиона долара. Зграде су подељене у четири категорије: од три просторије, чија површина износи 35 квадратних метара, до шест просторија, са укупном површином од 72 квадратна

метра. Наручени објекти испоручиће се у сандуцима дражичким четири, а широким један метар. Зато што су зидови ових кућа веома лаки, од фабрике до градилшта преносиће их обичним авионима и камионима. Просечна цена једне зграде од алуминијума износи 350.000 франка.

СКРИВЕНА СНАГА У ГРАНИТУ

Опти извршени у Технолошком институту у Калифорнији доказали су да се из једне тоне обичног гранита може извући 4 грама урана и 12 грама торијума. Енергија која је потребна да се до урана и торијума дође безначајна је и не претставља готово никакав издатак. Научници својственају да човечанство нема разлога да се плаши несташице погонског горива ни у ближој ни у даљој будућности. Пошто у свакој земљи има више или мање гранита, то значи да практично нема државе која не располаже извесном економски вредном количином урана и торијума.

„ЗЛАТНО“ ПОСУЂЕ

Једно предузеће за производњу алуминијумске робе усавршило је хемиски поступак за масовно „позлаћивање“ алуминијума. „Златна“ површина постаје глатка и светла као да је у питању право злато. Испитивањем се утврдило да ће тако добијени сјај трајати годинама. Без обзира хоће ли предмет бити стално на сунцу, у врелој води или изложен високој температури.

Испитивањем се утврдило да ће тако добијени сјај трајати годинама. Без обзира хоће ли предмет бити стално на сунцу, у врелој води или изложен високој температури.

БАНКА БЕЗ ЧИНОВНИКА

Кроз пет година, кажу инжењери који су се посветили аутоматизацији, банкарски службеници више неће бити потребни. Они су већ и сад извојени електронском машином за рачунање „Ерма“, који је усавршио Станфордов истраживачки институт у Калифорнији. Ова аутоматска направа је у стању да без ичије помоћи администрира 32.000 банчних налога: да убележава иплате и исплате, да блокира исплате, да одбија неисправне чекове, да аутоматски доноси оспомене ако је прекорачена расположива сума, да издава и разврстава чекове на основу којих је извршена правилна исплата. Машина је тешка 26.000 килограма, има 8.000 радио-лампи, 34.000 транзистора, 300.000 метара кабла и троши 80 киловата електричне енергије на дан. За време рада потребно је да се расхлађује струјама хладног ваздуха.

„ВЕЧИТЕ“ ЛИЧНЕ КАРТЕ

Један инжењер пронашао је поступак за израду „вечитих“ личних карата. На првом месту, он је пронашао веома лаку смесу, једну врсту лима којој не може да шкоди ни влага, ни киселина, ни температура до 1100 степени. Затим је изумео начин за гравирање слова која су практично неизбрицава. На ту смесу лако се гравирају слова и преносе отисци фотографије.

Што је најважније, производни трошкови овакве личне карте веома су мали. Изум је већ прихваћен у Мексику, на Куби и у САД, а за њега се интересују и Швајцарци. Прво су за прихватили спортски клубови и професионалне организације. У фабрици вештачког материјала, пошто се он скроји у листове, одређене величине, једна једина машина може да изради за дан 15.000 личних карата.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

КАД НОВИ РОЈ ТРАЖИ СМЕШТАЈ...

Доктор Линдаур, из минхенског Зоолошког института, који већ дуже времена проучава живот пчела, изнео је занимљив начин на који нови рој тражи себи смештај: шупљину неког дрвета или какву рупу у земљи. Кад се рој издвоји, он најпре шаље извиднице на све стране. На повратку, извидница изводи разне игре. Према врсти и дужини игре, рој тачно зна где се налази нови стај, колико је удаљен, па чак и то каквог је квалитета. Кад је нађена дупља пространа и сува, извиднице играју живо и веома дуго; читав сат, па каткад и дуже. Но, ако је у питању лош стај, игра је млитава и траје свега неколико секунди.

ОСАМ ЧАСОВА СПАВАЊА ПОРЕБНО ЈЕ И НА АРКТИКУ

Да је човечјем организму потребно осам часова спавања дневно показали су и недавни опити на члановима британске поларне експедиције која борави на Гренланду. Експедиција је имала 25 чланова и били су удаљени од Северног Пола око 1.200 километара. За време дуге арктичке ноћи, људи су могли да спавају колико хоће. Било је појединаца који су спавали не прекидно и по 24 часа. Али, кад се на крају месеца свео рачун, просечно спавање сваког од њих било је 7 часова и 54 минута на дан.

ПРВЕ ПОШТАНСКЕ МАРКЕ

Идеја о увођењу поштанских марака поника је најпре у Француској, 1653 године. Али, то нису биле марке у данашњем смислу, већ мале етикете на којима је писало „плаћена поштарница“. Праве поштанске марке, с разним сликама, прво су се појавиле у Енглеској, 1839 године, кад је тамо била заведена општа поштанска тарифа, а укинуто плаћање таксе према даљини коју писмо треба да пређе. И Француска је убрзо прихватила овакве марке, законом од 24 августа 1848. Убрзо, оне су

освојиле свет и данас нема земље која не би имала поштанску службу и своје марке.

КАКВА ЈЕ ТО ПЕКИНГ-ПАТКА?

Пекинг-патка потиче из јужне Кине. Од страних пасмина које су се највише рашириле по целој Европи она стоји на првом месту.

Почевши од деведесетих година прошлог века, пекинг-патка је у већем броју увезена и у наше крајеве, било у сврху чистог узгоја, било ради укрштања с домаћом пасмином. Месо пекинг-патке није особитог квалитета. Она је велика и има јако развијено усправно тело. Када се тови, може да достигне тежину од четири и по килограма. Веома је отпорна, лако се гаји и тови и брзо расте. Перје јој је густо и меко.

ТЕРМОМЕТАР ПЛАНЕТА

Захваљујући једном апарату, названом радиометар, научници лако могу да измере температуру неких планета, Месеца, или вештачких Земљиних сателита. Овај термометар, који није већи од обичне филмске камере, прикупља инфрацрвене зраке који потичу од жељеног објекта и претварају примљену енергију у електричне сигнале, који могу бити „преведени“ у топлотне степене. Прва мерења температуре Месеца показала су да је она на његовом сунцем обасјаном делу била минус 120, а на мрачној страни минус 150 Целзијевих степени.

СТАКЛО ЗА УРАМЉИВАЊЕ СЛИКА

У САД усавршена је производња једне нове врсте стакла, специјално намењене урамљивању слика. Употреба обичног стакла за ову сврху има једну ману: услед одбијања светлости, често се, гледајући из развог угла, смањивала видљивост слике. Ово ново стакло има ту особину да не прелама светлосне зраке, тако да слика, гледана било с које стране, изгледа једнако.

НОВ НАЧИН КОНЗЕРВИРАЊА КРВИ

Људска крв моћи ће да се употребли за трансфузију и после дужег стајања захваљујући једном новом поступку који зервирања — каже се у саопштењу Међународног друштва за трансфузију крви и Савеза банака за чување крви. Тај поступак се састоји у томе што се мешавина крви и глицерина изложки температури од 80 степени испод нуле. Крв конзервирана на овај начин добра је за трансфузију читаве две године.

НАЈМАЊА БАТЕРИЈА НА СВЕТУ

У једном њујоршком предузећу конструисана је батерија која није већа од поштанске марке, а дебелина јој износи свега шест милиметара. Електроде батерије израђене су од цинка и сребра. Она има снагу шеснаест пута веће батерије, а употребљаваше се код преносних апарата за везу, као и за покретање електричних часовника. Ова минијатурна батерија у стању је да без поновног пуњења покреће електрични ручни часовник дуже од годину дана.

ШТА ЈЕ РЕЛИКТ?

Реликт је латинска реч и значи остатак. Уствари, под тим се разуме врста биљака или животиња која је у некој области настањена још из времена кад су у њој владали другачији услови за живот. Тако, на пример, у нашој земљи реликти су многи „становници“ Охридског Језера, као и они који живе у водама динарског крша; оморика и неке друге биљне врсте. Реликтна језера су она која су остатак старих већих језера.

КОЛЕРАНГ

Колеранг је врста дробилнице начињена од тешких точкова који се обрћу истовремено око хоризонталне и вертикалне осе.

Јестели већ чулига...

... пре близу 90 година, Дубровчанин Никола Поморац, који је у то време био у енглеској поморској служби, прешао је Једрилицом преко Атлантике и на исти начин вратио се у Енглеску. Једрилица на којој је извео овај подвиг Поморац је дао име „Град Дубровник“. Приликом оба путовања, Поморац је волао са солом једног морнара и свог пса Босмана. ... свештеницима манастира Талонг и многих других манастира на Тибету забрањено је да че...

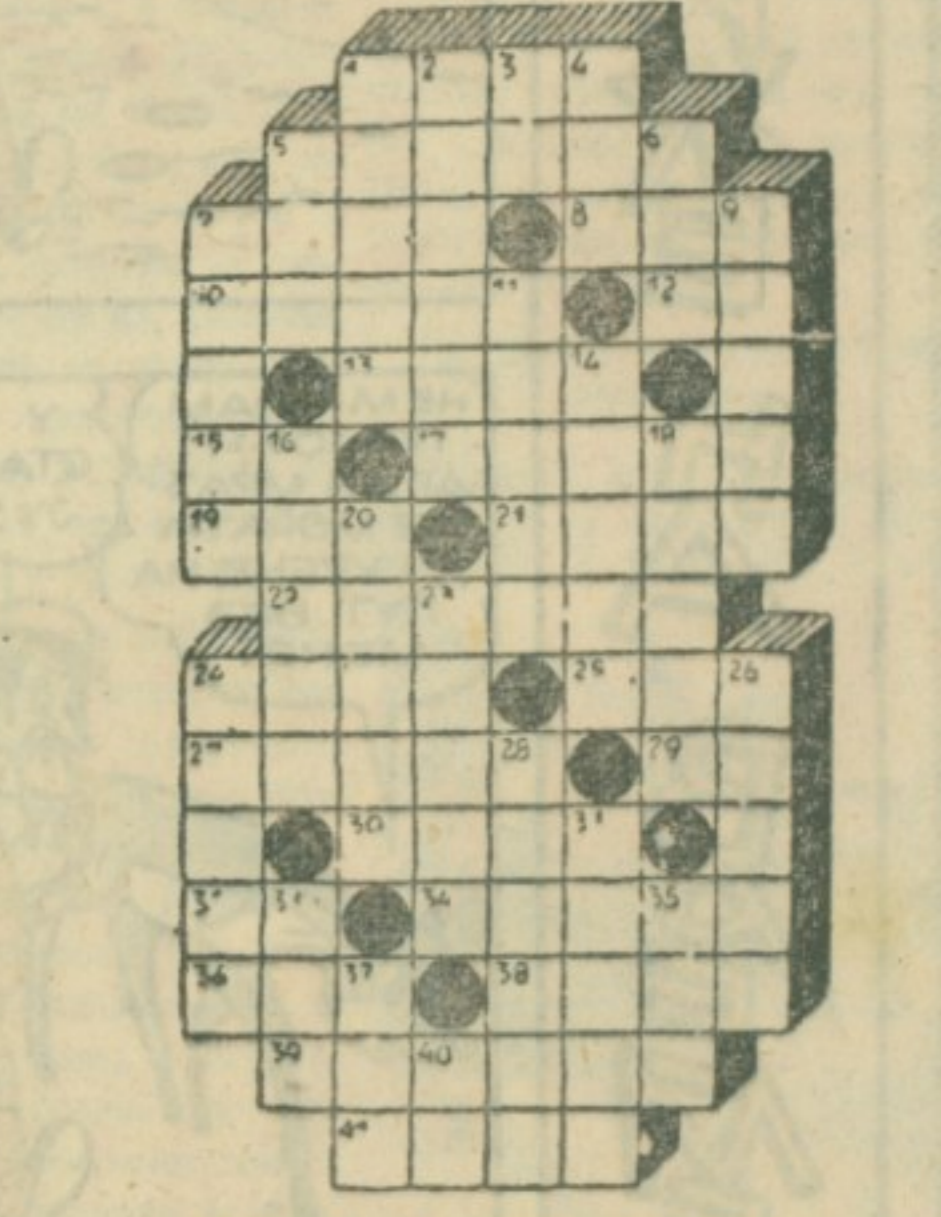
... најмања ружа на свету налази се у Лондону. Висока је свега 11 сантиметара, а цвета сваког пролећа. ... да би се 25 килограма научних инструмената пребацило на Месец морала би се саградити „троспратна“ ракета тешка пола милиона килограма. ... мало је птица које производе тако леуу музику као америчка шумска шљуска, мада она уопште не уме да пева. „Песма“ америчке шљуске настаје вибрирањем пера у крилима и репу, и то само кад се ова птица у муњевитом лету приближава земљи. ... „Наутилус“, прва подморница на атомском погон, превалила је готово 92.600 километара без обнављања горива. ... поштанска служба заведена је у Србији 1845 године устројством Поштанског заведенија. У и...

... Хенри Бел је први човек који је у Европи градио бродове. Пре него што се почео банити овим послом, Бел је био марвени трговац, вођеничар, фарбар и сопственик једног купатила. ... сто време одређена је и прва тарифа за писма и пошиљке од вредности.

Водоравно: 1) Филмска звезда; 2) грчки бог лепоте и младости (мит.); 3) острво у Једреком Мору, северозападно од Хиоса; 4) острво у Јадранском мору; 10) пшитока; 11) језера Лобнор; 12) ушћина река; 13) држава у Индокини; 14) два слова; 17) једна Шекспирова трагедија; 19) млечни прозивање; 21) веран; 22) престанак стања мршавања; 24) једна птица; 25) ствари мушко име; 27) електрични спроводник; 29) предлог; 30) први словенски кнез; 32) меда за површину; 34) геометрички појам; 36) јужно воће; 38) земља (латински); 39) вавон у Аргентини; 41) римски бог вата.

Усправно: 1) личност из романа Стевана Сремца; 2) град у Италији; 3) хемиски знак за алуминијум; 4) шавац; 5) лука у Израелу; 6) река у Африци; 7) река која је по грчкој митологији текла око „Доњег света“; 8) главна феичанска вавон; 11) стар; 14) изванредно слабак; 16) јапанско острво; 18) презиме турског војсковође рођеног у Лици; 20) грчко острво; 23) филмски термин; 24) наша планина; 26) река у Немачкој; 28) непрофесионалац; 31) познати амерички атлетичар; 33) оквир; 35) папагај; 37) град у Италији; 40) предлог.

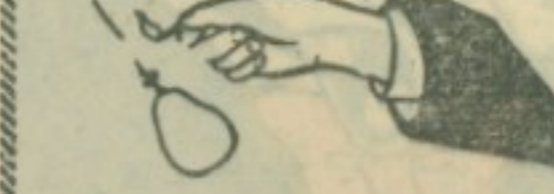

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Мостар; 2) Рудо; 3) тек; 10) улога; 12) пр; 13) Сома; 15) ум; 17) вавон; 19) Нил; 21) ниво; 23) Шамка; 24) сара; 25) ало; 27) фрула; 29) аз; 30) Сома; 32) пр; 34) Лиан; 36) аге; 38) Јана; 39) кесега; 41) тона.
Усправно: 1) Ролос; 2) Осогов; 3) М(ан) Т(о)мас; 4) бат; 5) мул; 6) деп; 7) Ручин; 9) Криво; 11) мачин; 14) Атика; 16) Миша; 18) увала; 20) „Лавче“; 23) Мало; 24) ефена; 26) оцена; 28) А-мјен; 31) снага; 33) тик; 35) Ана; 37) сет; 40) со.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Једна крушка и два ножа

Како треба поставити ножеве под крушку обешену о таваницу па да она буде пресечена кад падне на њих?

Замочите крушку у чашу воде и извучите је одмах напоље. Кад је обесите, неколико капи воде које су се задржале на њој паћће на извесно место на поду. То место треба тачно обележити. Све ово ваља учинити пре него што гледаоци добу, тако да кад они стигну крушка већ висе о'концу. Ако сад поставите ножеве на ме-

сто где су пале капи воде и запалите конач, крушка мора пасти тачно на укрштене ножеве, који ће је пресекти. Наравно, ножеви морају бити оштри.

Пребројавање новца

Душко и Бошко пребројавају сваки свој новац, па Душко каже Бошку:

— Дај ми један динар, па

Занимљиво сабирање

1 2 3 4 5 6 7 8 9
9 8 7 6 5 4 3 2 1
1 2 3 4 5 6 7 8 9
9 8 7 6 5 4 3 2 1

2 2 2 2 2 2 2 2 2

Путовање трговачког путника

Неки трговачки путник спремао се да пође на пословно путовање. Како је имао да пропутује кроз више градова (обележене тачке на слици означавају градове), а није имао времена да се дуго задржава, морао је да свој пут што више упрости. Зато је израдио нарочити план путовања, удељивши да кроз сваку вавон прође само једанпут и свега пет пута скрене на свом путу.

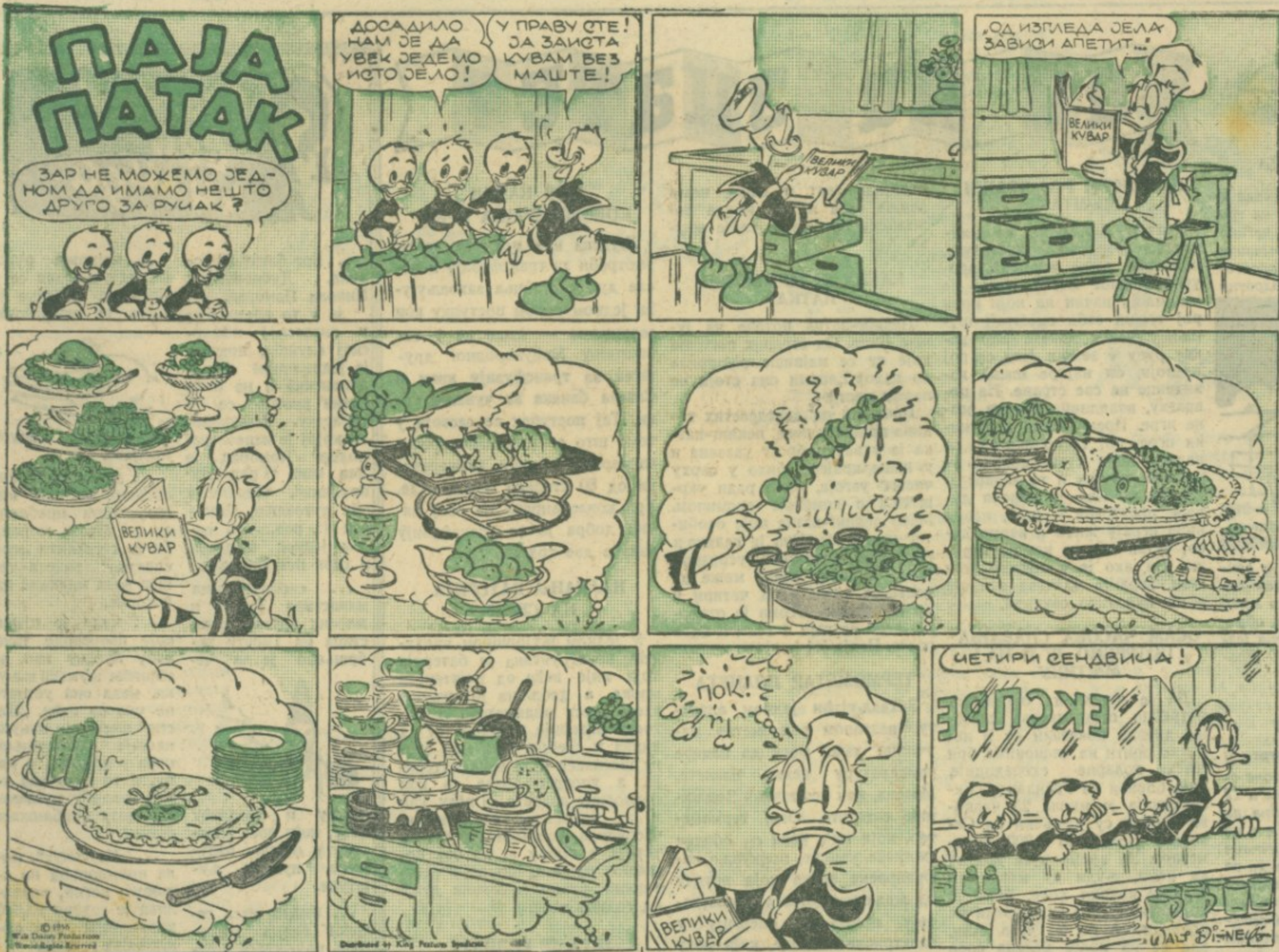
Како је путовао трговачки путник? Ако не можете ово да решите, погледајте слику 2 и биће вам јасно.

См. 1

См. 2

Ква Ква!
УРЕЂУЈЕ
Политикин

ПОЗНАЈЕ ЈЕ
Мики: Написао сам карте за оперу.
Мини: Дивно! Идем одмах да се обучем.
Мики: Пожури само. Карте су за сутра увече.

ВЛАЈИН ИЗГОВОР
Паја: Хтео бих да разговарам са својим сестрићем Влајом.
Учитељ: Жао ми је, он није ту. Отшао је у болницу да вас обиђе.

ВЕЋ ЈЕ ОБАВЕШТЕНА
Паја: Ако се вечерас дуже задржим у канцеларији, немој ништа да бринеш. Уосталом, послаћу ти цедулицу.
Пата: Није потребно. Цедулицу сам већ нашла у џепу твога капута.

СЛОЖИО СЕ
— Зашто си се синоћ свађао с Патом? — пита Хорације Пају Патка.
— Рекла ми је да је наша нова сусетка лепа и допаљива жена.
— Па?
— Ја сам се сложио с њом.

ХВАЛА НА „ПОМОЋИ“
Пата: Белка, дошла сам да ти помогнем у кухињи.
Белка: Хвала, некој. Данас имам много посла.

СВЕШТАНА СТИЖЕ НА ВОШТА

